

UZASADNIENIE

W dniu 13 września 2016 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. oraz A. R. złożyli pismo obejmujące żądanie:

1) wszczęcia postępowania z urzędu o wykreślenie z rejestru danych niedopuszczalnych w trybie art. 12 ust. 3 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, dotyczących wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) w S. (Nr KRS (...)), które zostały zarejestrowane postanowieniem z dnia 29 grudnia 2015 r. wydanym w sprawie o sygnaturze SZ.XIII Ns-Rej.KRS (...), na podstawie którego: a) wykreślono z rejestru dane wspólnika (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (KRS (...), REGON (...)), który posiadał 785 udziałów o łącznej wartości 392.500 zł, b) dokonano zmiany danych wspólnika (...) spółka akcyjna (KRS (...), REGON (...)) w zakresie ilości i łącznej wysokości posiadanych przez niego udziałów, poprzez wykreślenie informacji o 679 udziałach o łącznej wartości 339.500 zł i wpis informacji o (...) udziałach o łącznej wartości 602.000 zł, c) dokonano zmiany danych wspólnika Zakład Produkcyjno-Usługowy (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (KRS (...), REGON (...)) w zakresie ilości i łącznej wysokości posiadanych przez niego udziałów, poprzez wykreślenie informacji o 251 udziałach o łącznej wartości 125.500 zł i wpis informacji o 445 udziałach o łącznej wartości 222.500 zł, ponieważ - zdaniem zawiadamiających - dokonane zmiany są wadliwe z uwagi na bezwzględną nieważność z mocy prawa czynności prawnej - oświadczenia o wykonaniu prawa pierwokupu z dnia 25 marca 2015 r. oraz brak jakiegokolwiek podstawy prawnej - dokumentu (prawomocnego orzeczenia sądu) potwierdzającego „rzekomą” skuteczność tegoż oświadczenia;

2) przywrócenia dotychczasowych wpisów w rejestrze, względnie takich wpisów jakie powinny się w tym rejestrze znajdować, poprzez: a) wpis o 785 udziałach o łącznej wartości 392.500,00 zł wspólnika (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (KRS (...), REGON (...)), b) wpis o 679 udziałach o łącznej wartości 339.500 zł wspólnika (...) spółka akcyjna (KRS (...), REGON (...)), c) wykreślenie wpisu o 251 udziałach o łącznej wartości 125.500 zł wspólnika Zakład Produkcyjno-Usługowy (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (KRS (...), REGON (...)).

Z uwagi na ww. pismo (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. i A. R. - Sąd rejestrowy na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym - postanowieniem z dnia 15 maja 2017 r. wezwał uczestników postępowania do złożenia pisemnego oświadczenia w przedmiocie wykreślenia z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...) aktualnie figurujących wpisów dotyczących wspólników (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) w S. i przywrócenia wcześniejszych wpisów w tym zakresie. Na powyższe zakresiono termin 14 dni od doręczenia wezwania, pouczając, że skutkiem braku oświadczenia może być wykreślenie ww. danych z rejestru, w razie stwierdzenia, że są one niedopuszczalne z uwagi na obowiązujące przepisy prawa.

Uczestnicy postępowania - (...) z siedzibą w S., (...) spółka akcyjna w S. oraz Zakład Produkcyjno-Usługowy (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w swoich oświadczeniach zakwestionowali uprawnienie sądu rejestrowego do prowadzenia postępowania w celu ewentualnego podważenia skuteczności złożenia oświadczenia o skorzystaniu z prawa pierwokupu udziałów przez udziałowców (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) w S., a tym samym do dokonania wykreśleń z rejestru sądowego wpisanych udziałowców, którzy skorzystali z prawa pierwokupu składając stosowne oświadczenia i zostali do rejestru wpisani.

Postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2017 r. Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie (SZ.XIII Ns.Rej. KRS (...)) stwierdził brak podstaw do wykreślenia danych niedopuszczalnych w oparciu o art. 12 ust. 3 ustawy o KRS.

Na powyższe postanowienie skargę na orzeczenie referendarza sądowego złożyli (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. oraz A. R..

W uzasadnieniu skargi wskazano, że referendarz naruszył art. 23 ust. 1 ustawy o KRS, albowiem nie zbadał dokumentów załączonych do wniosku, nie zbadał umowy spółki oraz nie dokonał oceny skuteczności oświadczenia o wykonaniu prawa pierwokupu oraz nie uwzględnił, że umowa z dnia 21 marca 2012 r. została rozwiązana porozumieniem z dnia 28 grudnia 2012 r.

Uczestnik postępowania - (...) w S. wniosła o oddalenie skargi. (...) spółka akcyjna w S. wniosła o umorzenie postępowania, a uczestnik Zakład Produkcyjno-Usługowy (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. nie ustosunkował się do skargi.

Postanowieniem z dnia 19 marca 2018 r. Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (sygn. akt SZ.XIII Ns-Rej. KRS (...)), po rozpoznaniu sprawy z urzędu, stwierdził brak podstaw do wykreślenia danych niedopuszczalnych w oparciu o przepis art. 12 ust. 3 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Sąd w całości podzielił rozważania poczynione przez Referendarza Sądowego w uzasadnieniu skarżonego postanowienia. Zgodnie z przepisem art. 12 ust. 3 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, jeżeli w rejestrze są zamieszczone dane niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa, sąd rejestrowy, po wysłuchaniu zainteresowanych osób na posiedzeniu lub po wezwaniu o złożenia oświadczenia pisemnego, wykreśla je z urzędu.

Przez pojęcie danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa należy rozumieć te dane, których wpisu nie przewiduje ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym [dalej ustawa o KRS] i rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach (Dz.U. 2014, poz. 1667 j.t. ze zm.), jak również dane wpisane do rejestru mimo nieważności, bądź nieistnienia czynności prawnej. Zakres ten nie obejmuje jednak czynności bezskutecznych, niezgodnych z postanowieniami umowy spółki. Przy czym zauważyć należy, że postępowanie o wykreślenie danych niedopuszczalnych z rejestru na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o KRS dotyczyć może jedynie sytuacji, w których wpisane dane są w oczywisty sposób sprzeczne z przepisami prawa.

Postępowanie oparte na treści art. 12 ust. 3 ustawy o KRS nie może zastępować drogi sądowej, tj. procesu, w którym strony mogą dowodzić słuszności swoich twierdzeń przy wykorzystaniu wszystkich środków dowodowych przewidzianych przez prawo procesowe. Zastąpienie procesu postępowaniem z art. 12 ust. 3 ustawy o KRS stanowiłoby obejście przepisów prawa. Co prawda ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym nie przewiduje powództwa o uzgodnienie treści wpisu z rejestrze ze stanem dopuszczalnym, czy też rzeczywistym stanem rzeczy, niemniej możliwe jest wytoczenie powództwa na zasadach ogólnych, tj. powództwa o ustalenie – art. 189 k.p.c. Wyrok uzyskany w takim procesie stanowił będzie podstawę wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym w ramach postępowania o zmianę wpisu w KRS. Mieć należy na uwadze, że powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem rzeczy nie należy do kognicji sądu wieczystoksięgowego, ale również do sądu procesowego.

Zgodnie z art. 7 ustawy o KRS zasadą jest, że do postępowania przed sądami rejestrowymi stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym. W ramach postępowania nieprocesowego wyróżnia się jednak poszczególne rodzaje spraw, charakteryzujące się odrębnościami i różną specyfiką. Do takich postępowań należy m.in. postępowanie rejestrowe. Kognicja sądu rejestrowego została określona w art. 23 ustawy o KRS. Zgodnie z ust. 1 ww. artykułu sąd rejestrowy bada, czy dołączone do wniosku dokumenty są zgodne pod względem formy i treści z przepisami prawa. Natomiast ust. 2 stanowi, że sąd rejestrowy bada, czy dane wskazane we wniosku o wpis do rejestru w zakresie określonym w art. 35 pkt 1 i 2 oraz art. 38 pkt 1 lit. h) ustawy o KRS są prawdziwe. W pozostałym zakresie sąd rejestrowy bada, czy zgłoszone dane są zgodne z rzeczywistym stanem, jeżeli ma w tym względzie uzasadnione wątpliwości. Przepisy ww. artykułu wprowadzają zasadę, zgodnie z którą postępowanie rejestrowe prowadzi się w oparciu o przedkładane dokumenty. To one stanowią podstawę wpisu do rejestru. Podkreślenia wymaga, że w świetle obowiązujących przepisów prawa postępowanie przed sądem rejestrowym charakteryzuje szybkość działania i sformalizowany charakter. Ich rolą nie jest rozstrzygnięcie kwestii, które mogą - i powinny być - przedmiotem innych,

przewidzianych przez polską procedurę cywilną, postępowań, w szczególności postępowań, dla których właściwym trybem postępowania jest proces.

Wpisy w rejestrze, których dotyczy niniejsze postępowanie - zarejestrowane postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 29 grudnia 2015 r. wydanym w sprawie o sygnaturze SZ.XIII Ns-Rej. KRS (...) - zostały dokonane zgodnie z wnioskiem (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) w S., reprezentowanej przez likwidatora, na podstawie złożonej przez wnioskodawcę nowej listy wspólników odpowiadającej wymogom art. 188 § 3 k.s.h. oraz znajdujących się w aktach ww. sprawy i aktach rejestrowych spółki dokumentów dotyczących zbycia udziałów w spółce. Aktualnie uczestnicy postępowania - (...) spółka z o.o. w S. i A. R. powołują się na nowe okoliczności i dokumenty, którymi sąd rejestrowy nie dysponował w chwili dokonywania zmiany wpisu w rejestrze.

Sytuacja faktyczna podmiotu, którego dotyczy wpis uległa zmianie i ma skomplikowany charakter. Przede wszystkim konieczne jest dokonanie oceny skuteczności oświadczenia z dnia 25 marca 2015 r. o wykonaniu przez wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) w (...) SA w S., L. W. i Zakład Produkcyjno-Usługowy (...) spółkę z o.o. w S. - przysługującego im zgodnie z § 10 umowy spółki prawa pierwokupu udziałów w spółce, do której to oceny sąd rejestrowy nie jest uprawniony. Wszelkie twierdzenia uczestników postępowania w tym zakresie były zatem na gruncie niniejszej sprawy bezprzedmiotowe. (...) spółka z o.o. w S. i A. R. uzyskują wyrok sądu w procesie o ustalenie, to taki wyrok również nie będzie podstawą wpisu do KRS na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o KRS, lecz będzie podstawą do wszczęcia wobec likwidatora postępowania na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy o KRS, tj. postępowania przymuszającego do wykonania obowiązku rejestrowego wynikającego z dokumentu mogącego stanowić podstawę do dokonania wpisu w rejestrze. Obowiązek ten polegał będzie na złożeniu ewentualnych wniosków o zmianę wpisu oraz złożeniu aktualnej listy wspólników. Ewentualnie wpis na podstawie takiego wyroku mógłby nastąpić na podstawie art. 24 ust. 6 ustawy o KRS, który nie dotyczy danych niedopuszczalnych, ale danych niezgodnych z rzeczywistym stanem rzeczy. Wpis danych na podstawie art. 24 ust. 6 ustawy o KRS, byłby możliwy tylko wówczas, gdyby Sąd Rejestrowy dysponował prawomocnym wyrokiem sądu (art. 189 k.p.c.).

W tym stanie rzeczy zarzuty skargi dotyczące niezbadania dokumentów załączonych do pisma z 7 września 2016 r., niezbadaniu umowy spółki i oświadczenia z 25 marca 2015 r. o wykonaniu prawa pierwokupu, czy też nieuwzględnienie, że umowa z dnia 21 marca 2012 r. została rozwiązana porozumieniem z 28 grudnia 2012 r., nie zasługiwały na uwzględnienie, albowiem w trybie art. 12 ust. 3 ustawy o KRS, nie można dokonać zmian w rejestrze, których domagają się skarżący. Takie badanie mogłoby nastąpić w procesie, a nie w postępowaniu rejestrowym, czy w innym postępowaniu nieprocesowym prowadzonym przed sądem rejestrowym.

Skarżący wskazał, że art. 23 ust. 1 ustawy o KRS dotyczy jedynie wniosku o wpis, a poprzez art. 20 ust. 4 ustawy o KRS, również wniosku o wykreślenie z KRS. W ocenie Sądu Rejonowego tryb z art. 12 ust. 3 ustawy o KRS dotyczy danych niedopuszczalnych, co należy rozumieć bardzo wąsko. Dane niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa należy rozumieć te dane, których wpisu nie przewiduje ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym i rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 17 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach, jak również dane wpisane do rejestru mimo nieważności, bądź nieistnienia czynności prawnej, przy czym dotyczy to sytuacji, w których wpisane dane są w oczywisty sposób sprzeczne z przepisami prawa. Położenie tego przepisu obok przepisu o sprostowaniu danych w rejestrze również, wpływa na jego wykładnię, w tym znaczeniu, że jeżeli przyjmować, iż w trybie art. 12 ust. 3 ustawy o KRS można usuwać dane wynikające z czynności nieistniejących, czy nieważnych to tylko wówczas, gdy nieważność lub nieistnienie tych czynności ma charakter oczywisty. Sytuacja taka na gruncie niniejszej sprawy nie zachodziła.

Apelację od powyższego postanowienia wywiedli uczestnicy (...) spółka z o.o. w S. i A. R.. Zaskarżając je w całości uczestnicy wniesli o:

1) uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi rejestrowemu,

2) zasądzenie na rzecz skarżących uczestników kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucili:

1. nierozpoznanie istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.), wskutek błędnego przyjęcia przez sąd rejestrowy, iż postępowanie oparte o art. 12 ust. 3 uKRS nie może zastępować drogi sądowej, a mianowicie wytoczenia powództwa o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c., tj. procesu, w ramach którego strony mogą dowodzić słuszności swoich twierdzeń przy wykorzystaniu wszystkich środków dowodowych przewidzianych przez prawo procesowe, co skutkowało nierozpoznanie przez sąd rejestrowy zarzutów podniesionych przez uczestników ad. 1 i 2 w skardze z dnia 30 sierpnia 2017 r. na orzeczenie referendarza sądowego z dnia 4 sierpnia 2017 r. podczas gdy poszukiwanie ochrony sądowej w drodze powództwa na podstawie art. 189 k.p.c. jest w zasadzie wyłączone, jeżeli ochronę tę zapewnia zastosowanie innego szczególnego trybu postępowania;

2. naruszenie art. 12 ust. 3 uKRS poprzez jego błędną wykładnię polegającą na zbyt restrykcyjnym przyjęciu, iż pojęcie danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa należy rozumieć „bardzo wąsko”, a mianowicie, iż stanowią je wyłącznie te dane, których wpisu nie przewiduje ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym i rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach, jak również dane wpisane do rejestru mimo nieważności, bądź nieistnienia czynności prawnej, przy czym zakres ten nie obejmuje czynności bezskutecznych, niezgodnych z postanowieniami umowy spółki, podczas gdy w doktrynie przyjmuje się, iż z uwagi na konieczność zapewnienia rejestrowi pełnej wiarygodności i aktualności danych właściwa jest zastosowanie wykładni rozszerzającej pojęcia danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa w myśl którego przez dane te należy rozumieć również dane niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy;

3. naruszenie art. 23 ust. 1 i 2 uKRS poprzez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące:

I. niezbadaniem przez referendarza sądowego dołączonych do wniosku z dnia 7 września 2016 r. o wykreślenie niezgodnych z prawem danych z rejestru przedsiębiorców dokumentów, tj. Porozumienia z dnia 28.12.2012 r. w przedmiocie rozwiązania umowy, umowy zbycia udziałów z dnia 18.12.2008 r., aneksu do umowy zbycia udziałów podpisanego dnia 19.12.2008 r. oraz pisma w sprawie rozwiązania umowy sprzedaży z dnia 11.05.2015 r. przesłanego pełnomocnikowi (...) S.A., L. W. oraz spółce Zakład Produkcyjno-Usługowy (...) Sp. z o.o.,

II. niedokonaniem przez referendarza sądowego badania § 10 Umowy spółki określającego prawo pierwokupu udziałów w spółce, a także nie podjęcia czynności zmierzających do dokonania oceny skuteczności oświadczenia z dnia 25 marca 2015 r. o wykonaniu przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w (...), (...) S.A., L. W. oraz Zakład Produkcyjno-Usługowy (...) Sp. z o.o. prawa pierwokupu, a tym samym dokonania na podstawie postanowienia z dnia 29.12.2015 r. wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzonego dla spółki (...) Sp. z o.o. w likwidacji, następujące dane (...) Rubryka 7 - Dane wspólników:

a) (...) Sp. z o.o. (NIP: (...), KRS: (...)) wykreślić 785 udziałów o łącznej wartości 392.500 zł,

b) (...) S.A. (NIP: (...), KRS: (...)) - wykreślić: 679 udziałów o łącznej wysokości 339.500,- zł., wpisać: (...) udziały o łącznej wartości 602.000 zł,

c) Zakład Produkcyjno-Usługowy (...) Sp. o.o. (NIP: (...), KRS: (...)) - wykreślić 251 udziałów o łącznej wysokości 125.500 zł, wpisać: 445 udziałów o łącznej wartości 222.500 zł

- wskutek błędne przyjęcia, że badanie tych okoliczności nie należy do kognicji sądu rejestrowego, podczas gdy sąd rejestrowy na podstawie art. 23 ust. 1 i 2 uKRS jest uprawniony do badania ważności czynności prawnej, względnie bezskuteczności czynności prawnej stanowiącej podstawę wpisu do rejestru oraz zgodności zgłaszanych

danych z rzeczywistym stanem prawnym i nie ma powodów do ograniczania go w tym zakresie w toku postępowania prowadzonego w oparciu o art. 12 ust. 3 uKRS.

Na rozprawie apelacyjnej uczestnik (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) wniósł o oddalenie apelacji, natomiast uczestnik (...) SA wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestników okazała się nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy jako sąd meriti w granicach wniesionej apelacji, co wynika z dyspozycji art. 378 § 1 k.p.c., rozważa na nowo zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym dokonuje jego samodzielnej oceny prawnej. Powyższa analiza pozwala stwierdzić, że stanowisko Sądu drugiej instancji, zarówno w zakresie ustaleń faktycznych oraz ich oceny prawnej pokrywa się z argumentacją zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, tym samym niecelowym jest jej powtarzanie. Wywody zaprezentowane w apelacji, w tym podniesione zarzuty, nie stanowiły wystarczającej podstawy do weryfikacji orzeczenia Sądu Rejonowego w postulowanym przez apelujących kierunku.

Treść zarzutów apelacyjnych wskazuje, że istota sprawy sprowadza się do zakresu pojęcia „dane niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa” zawartego w art. 12 ust. 3 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. W doktrynie i judykaturze zarysowały się dwie koncepcje wykładni tego pojęcia. Zgodnie z pierwszą z nich (węższą) są to wyłącznie dane, których obowiązujące przepisy prawa nie przewidują do wprowadzenia do rejestru. Podstawowym argumentem przemawiającym za takim rozumieniem powyższego pojęcia jest zasada niewzruszalności wpisu, wynikająca z całokształtu przepisów o rejestrze przedsiębiorców oraz zasada niewzruszalności prawomocnych orzeczeń sądowych. Zgodnie z drugim poglądem (szerszym) przez pojęcie „danych niedopuszczalnych z uwagi na obowiązujące przepisy prawa”, należy rozumieć zarówno wpisy nieprzewidziane przez prawo, jak i niezgodne z rzeczywistym stanem faktycznym i prawnym, a także wpisy oparte na podstawie wadliwych czynności prawnych w sensie bezwzględnej nieważności tych czynności. Za taką wykładnią terminu „wpis niedopuszczalny ze względu na obowiązujące przepisy prawa” przemawiać ma konieczność zapewnienia prawdziwości oraz legalności danych ujawnianych w rejestrze przez zastosowanie trybu określonego w art. 12 ust. 3 ustawy o KRS.

Za drugą z zaprezentowanych wykładni powyższego przepisu opowiadają się skarżący, zarzucając Sądowi pierwszej instancji zbyt restrykcyjne przyjęcie, że pojęcie danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa należy rozumieć bardzo wąsko. Jednakże Sąd Okręgowy również opowiada się za pierwszym z prezentowanych poglądów, w pełni podzielając argumentację Sądu Rejonowego. Przepis art. 12 ust. 3 ustawy o KRS zawiera regulację wyjątkową, która powinna być interpretowana ściśle. „Dane niedopuszczalne”, o których mowa w tym przepisie, są to takie dane, których zamieszczenie nie zostało przewidziane przez ustawę o KRS, rozporządzenia wykonawcze do tej ustawy, ani inne ustawy. Określenie to nie obejmuje natomiast sytuacji, gdy określone dane nie są zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy. Przyjęcie odmiennego stanowiska godziłoby w bezpieczeństwo i pewność obrotu, gdyż prowadziłoby do podważenia zaufania do stabilności i pewności wpisów.

Wąskie ujmowanie pojęcia „dane niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa” dominuje również w najnowszej judykaturze, czego wyrazem są m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2015 r. (IV CSK 99/15, opubl. OSNC 2017/C/40) i uchwała SN z dnia 8 grudnia 2017 r. (III CZP 54/17, OSNC 2018/7-8/77).

W pierwszym z tych orzeczeń Sąd Najwyższy wskazał, że należy opowiedzieć się za wąską wykładnią określenia „dane niedopuszczalne” zawartego w art. 12 ust. 3 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. W pierwszym rzędzie przemawia za nim argument z wykładni gramatycznej; nie ma bowiem podstaw do utożsamiania tego sformułowania z „danymi sprzecznymi z prawem”. Z kolei rozszerzenie treści tego pojęcia na badanie przez sąd rejestrowy ważności czynności prawnej, stanowiącej podstawę wpisu, nie znajduje wyraźnego upoważnienia ustawowego. Zgodnie z art. 23 tej ustawy kompetencja sądu rejestrowego ogranicza się bowiem do badania zgodności dokumentów pod względem formy i treści z przepisami prawa, a zatem nie obejmuje kontrolowania ważności czynności prawnych stanowiących podstawę wytworzenia dokumentu. Według SN dane niedopuszczalne, o których mowa w art. 12 ust. 3 ww. ustawy, to

dane, których nie przewidują obowiązujące przepisy prawa, określające katalog informacji podlegających wpisowi do poszczególnych rodzajów rejestrów. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 2 grudnia 2015 r., dzieląc stanowisko opowiadające się za wąską wykładnią określenia „dane niedopuszczalne” SN wskazał nadto, że postulat takiego rozszerzenia kompetencji sądu rejestrowego pozostawałby zresztą w sprzeczności z istotą postępowania rejestrowego. Jego realizacja prowadziłaby bowiem do przekształcenia tego szybkiego z założenia postępowania, ograniczającego się do sprawdzania kompletności i odpowiedniości dokumentów, w proces, z koniecznością prowadzenia postępowania dowodowego, na co nie ma tu miejsca ani możliwości. Trzeba przy tym dodać, że obowiązujący kodeks spółek handlowych - zgodnie z tendencją we współczesnym prawie handlowym - realizuje dążność do zawężania regulacji umożliwiających uznanie nieważności samych spółek oraz podejmowanych przez nie czynności, co również z tej przyczyny stawia pod znakiem zapytania zasadność postulatu badania przez sąd rejestrowy ważności czynności prawnych, wyrażonych w dokumencie dołączonym do wniosku rejestrowego albo stanowiących podstawę wydania tego dokumentu. Należy też mieć na uwadze, że w art. 24 ustawy o KRS, przewidziana została możliwość dokonania wykreślenia wpisu niezgodnego z rzeczywistym stanem rzeczy, ale dopiero po przeprowadzeniu tzw. postępowania przymuszającego, którego w sprawie poddanej pod osąd SN nie było. Kierując się zasadą zaufania do racjonalności ustawodawcy, nie można przyjmować, że w art. 12 ust. 3 ustawy o KRS dopuszczono jednocześnie możliwość badania przez sąd rejestrowy tożsamych przesłanek z urzędu, z możliwością wykreślenia wpisu, bez przeprowadzenia takiego postępowania. Na koniec podzielić trzeba pogląd Sądu Okręgowego, że dopuszczenie szerokiej możliwości dokonywania przez sąd rejestrowy z urzędu zmian w treści rejestru godziłoby w bezpieczeństwo obrotu, gdyż prowadziłoby do podważenia zaufania do stabilności i pewności wpisów.

W uchwale z dnia 8 grudnia 2017 r. Sąd Najwyższy wprost wskazał, że „Sąd rejestrowy w ramach postępowania określonego w art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 700 ze zm.) o wykreślenie wpisu niedopuszczalnego ze względu na obowiązujące przepisy prawa nie jest uprawniony do badania zgodności z ustawą uchwały zgromadzenia wspólników lub walnego zgromadzenia, która stanowi materialnoprawną podstawę dokonanego wpisu.” Według SN ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym zawiera dwa przepisy, z których można wywodzić kompetencje sądu rejestrowego do badania zgodności uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z przepisami prawa. Przepis art. 23 ust. 1 upoważnia sąd rejestrowy do badania czy dołączone do wniosku dokumenty są pod względem formy i treści zgodne z przepisami prawa. Niektóre uchwały zgromadzenia wspólników dla swej skuteczności wymagają wpisu do rejestru przedsiębiorców w KRS, na przykład uchwała o zmianie umowy spółki (art. 255 k.s.h.) czy uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego (art. 262 k.s.h.). W takiej sytuacji sąd rejestrowy ma obowiązek zbadania, czy dołączona do wniosku o wpis uchwała jest zgodna z przepisami prawa. Jest więc uprawniony do badania, czy przedstawiona mu uchwała została podjęta z zachowaniem procedury przewidzianej przez kodeks spółek handlowych oraz do zbadania czy treść tej uchwały nie jest sprzeczna z przepisami prawa. Jednakże trzeba zwrócić uwagę, że uprawnienie sądu rejestrowego ograniczone jest do badania zgodności uchwały z przepisami prawa. Sąd rejestrowy nie może wobec tego odmówić wpisu do rejestru uchwały niezgodnej z zasadami współżycia społecznego lub dobrymi obyczajami. Nie ma również kompetencji do badania tego czy uchwała zgodna jest z umową spółki, chyba że niezgodność z umową spółki jest jednocześnie niezgodnością z przepisem prawa. Jak widać kompetencja sądu rejestrowego jest inaczej zakreślona, niż kompetencja sądu, który rozpoznaje powództwo o uchylenie uchwały lub o stwierdzenie nieważności uchwały sprzecznej z ustawą. Sąd rozpoznający wspomniane powództwa bada zgodność uchwały nie tylko z ustawą, ale także jej zgodność z umową spółki oraz z dobrymi obyczajami. Nie bez znaczenia jest także to, że sąd rejestrowy jest sądem rejonowym, a sąd orzekający o wyeliminowaniu uchwały z obrotu jest sądem okręgowym. SN podkreślił również, że zupełnie odmienna jest funkcja sądu rejestrowego niż sądu rozpoznającego wspomniane powództwa. Odmowa wpisu uchwały do rejestru przedsiębiorców w KRS powoduje, że uchwała w ogóle nie wywrze skutków prawnych, innymi słowy uchwała ta nie znajdzie się w obrocie prawnym. Sąd rejestrowy ma zaś obowiązek czuwania, aby w obrocie prawnym nie pojawiły się uchwały, które są niezgodne z ustawą (przepisami prawa). Natomiast orzeczenie sądu o uchyleniu uchwały lub stwierdzeniu jej nieważności eliminuje z obrotu prawnego uchwałę nawet, jeżeli dopuścił ją do obrotu sąd rejestrowy. Rolą tego sądu jest eliminacja uchwał, które są sprzeczne z ustawą albo z umową spółki oraz dobrymi obyczajami i naruszają interes spółki lub zostały podjęte w celu pokrzywdzenia wspólnika. Może to jednak nastąpić tylko, gdy z powództwem wystąpią określone w ustawie (art. 250

k.s.h.) podmioty. Inaczej natomiast należy ocenić kompetencje sądu rejestrowego określone w art. 12 ust. 3 ustawy o KRS. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli w rejestrze są zamieszczone dane niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa, sąd rejestrowy, po wysłuchaniu zainteresowanych osób na posiedzeniu lub po wezwaniu do złożenia oświadczenia pisemnego, wykreśli te dane z urzędu. Sąd rejestrowy ma kompetencje do wykreślenia danych, które są sprzeczne z przepisami prawa. Zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego, który podziela także część doktryny, uchwała zgromadzenia wspólników spółki kapitałowej do czasu uprawomocnienia się orzeczenia uchylającego taką uchwałę lub stwierdzającej jej nieważność powinna być uznawana za zgodną z prawem (vide uchwały siedmiu sędziów SN z 1 marca 2007 r., III CZP 94/06, OSNC 2007/7-8/95 oraz z 18 września 2013 r., III CZP 13/13, OSNC 2014/3/23). Tylko wobec tego orzeczenie wydane przez inny sąd niż sąd rejestrowy może doprowadzić do sytuacji niezgodności uchwały z przepisami prawa. Dopiero wobec istnienia takiego prawomocnego orzeczenia powoduje, że uchwała taka może być uznana za dane niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa i powinna ona zostać wykreślona z rejestru przedsiębiorców. Nie będzie się to odbywało w trybie art. 12 ust. 3 ustawy o KRS, gdyż zgodnie z art. 254 § 3 i 4 k.s.h. sąd wydający orzeczenie o uchyleniu uchwały lub stwierdzający jej nieważność ma obowiązek zawiadomienia sądu rejestrowego najpóźniej w ciągu 7 dni od podjęcia takiego orzeczenia. Wykreślenie uchwały, która została wyeliminowana z obrotu prawnego, dokonuje sąd rejestrowy nie z własnej inicjatywy, ale na skutek zawiadomienia przez sąd, który wydał konstytutywne orzeczenie, którego skutkiem było uchylenie uchwały sprzecznej z umową bądź dobrymi obyczajami i godzącą w interes spółki lub podjętą w celu pokrzywdzenia wspólnika albo stwierdzającej jej nieważność.

Za wąską wykładnią pojęcia „dane niedopuszczalne” opowiedział się Sąd Najwyższy także w uchwale z dnia 4 czerwca 2009 r. (III CZP 30/09, LEX nr 139320): „Sąd rejestrowy nie może z urzędu wykreślić wpisu w wyniku samodzielnej oceny istnienia lub ważności uchwały organu spółdzielni stanowiącej podstawę dokonania tego wpisu (art. 24 ust. 4 ustawy z 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.)” oraz w postanowieniu z dnia 5 maja 2005 r. (IV CK 18/05, LEX nr 94569): „1. Kompetencja sądu rejestrowego do badania prawidłowości (zgodności z przepisami prawa spółdzielczego) uchwały o podziale spółdzielni stanowiącej podstawę wpisu nowopowstałej spółdzielni przysługuje sądowi rejestrowemu w postępowaniu o dokonanie wpisu. Nie sposób natomiast kompetencji takiej przyznać sądowi rejestrowemu w toku postępowania wszczętego z urzędu i mającego na celu dokonanie oceny, czy znajdujące się w rejestrze dane są dopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa. 2. Nie jest dopuszczalne na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy z 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 986) wykreślenie podmiotu wpisanego uprzednio do rejestru, ponieważ przepis ten nie może prowadzić do obchodzenia przewidzianego prawem spółdzielczym trybu likwidacji spółdzielni.”

Opowiadając się za wąskim rozumieniem pojęcia „dane niedopuszczalne” z art. 12 ust. 3 ustawy o KRS, zaprezentowanym w szeroko omówionym wyżej orzecznictwie SN, Sąd Okręgowy podkreśla, że również doktryna i to jeszcze przed wydaniem postanowienia z 5 grudnia 2015 r. i uchwały z 8 grudnia 2017 r., wskazywała na potrzebę ścisłego rozumienia tego unormowania. Przykładem jest komentarz A. M. (1) do art. 12 ustawy o KRS, zawarty w Systemie (...) Prawnej LEX. Otóż autorka, zdecydowanie opowiadając się przeciwko poglądom na temat szerokiego znaczenia pojęcia „danych niedopuszczalnych z uwagi na obowiązujące przepisy prawa” oraz wynikającego z takiego rozumienia zakresu zastosowania przepisu art. 12 ust. 3 ustawy o KRS, wskazała, że „dane niedopuszczalne” to dane, które w ogóle nie podlegają wpisowi do rejestru, a także dane sprzeczne z przepisami prawa regulującymi ustroj danego podmiotu. Na tle tego założenia A. M. sformułowała definicję, zgodnie z którą dane niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa, w rozumieniu przepisu art. 12 ust. 3 ustawy o KRS, są to dane, co do których w sposób generalny dla wszystkich lub danej kategorii podmiotów wpisanych do rejestru można, nie dokonując analizy istniejącego w konkretnym przypadku stanu faktycznego, powiedzieć, że ich zamieszczenie w rejestrze stoi w sprzeczności z przepisami prawa.

Przenosząc wyżej przedstawione judykaty i poglądy doktryny na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd Odwoławczy stwierdza, że nie zasługuje na uwzględnienie zarzut apelacji naruszenia art. 12 ust. 3 ustawy o KRS przez jego błędną wykładnię polegającą na zbyt restrykcyjnym pojęciu „dane niedopuszczalne”. Wykładnia dokonana przez Sąd Rejonowy nie tylko ma usprawiedliwienie w treści powyższej normy prawnej, ale i znajduje aprobatę w orzecznictwie

Sądu Najwyższego wyżej przedstawionym, przez co zbędnym jest odnoszenie się do odmiennej, szerokiej, koncepcji rozumienia tego przepisu prezentowanej na potrzeby niniejszej sprawy przez skarżących.

Sąd Okręgowy nie dysponował przywołanym w uzasadnieniu apelacji orzeczeniem sądu rejestrowego o sygnaturze Wa XII Ns-rej. KRS (...) (nota bene autor apelacji nie wskazał sądu, który miałby je wydać), gdyż nie jest ono zamieszczone ani w systemie LEX, ani w systemie L., ani w portalu orzeczeń, a w którym to orzeczeniu jakoby sąd wypowiedział się o możliwości stosowania art. 12 ust. 3 ustawy o KRS do przypadku niezgodności danych z rzeczywistym stanem rzeczy. Jednakże już nawet treść apelacji wskazuje, że przywoływane orzeczenie sądu rejestrowego było konsekwencją wydanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie wyroku (znów brak bliższych danych tego orzeczenia) ustalającego, że podmiot wpisany do KRS jako wspólnik i prezes zarządu nigdy nie nabył udziałów spółki, jak również nie sprawował funkcji członka zarządu, nie będąc na tę funkcję powołany. A zatem przywołany przez skarżących stan faktyczny z innej sprawy potwierdza tylko to co wskazał słusznie Sąd pierwszej instancji, że postępowanie oparte na treści art. 12 ust. 3 ustawy o KRS nie może zastępować drogi procesu cywilnego, w szczególności mającego za podstawę art. 189 k.p.c., w którym strony mogą dowodzić swoich racji przy wykorzystaniu wszystkich środków dowodowych przewidzianych przez postępowanie cywilne. I chociaż wyrok ten nie byłby podstawą do dokonania wpisu do KRS na podstawie art. 12 ust. 3, to stanowiłby podstawą do wszczęcia wobec likwidatora postępowania na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy o KRS. Poza tym Sąd Odwoławczy zauważa, że niezależnie od tego czy przywołane w apelacji orzeczenie w ogóle zapadło, to i tak nie wiąże ono innych sądów, zwłaszcza przy dominującej, wąskiej wykładni pojęcia „dane niedopuszczalne”.

Konsekwencją uznania, że Sąd Rejonowy nie dokonał błędnej wykładni przepisu art. 12 ust. 3 ustawy o KRS jest uznanie, że tenże Sąd nie dopuścił się nierozpoznania istoty sprawy. Sądowi Okręgowemu znane są oczywiście poglądy orzecznictwa, że z drogi procesu opartego na art. 189 k.p.c. nie można korzystać jeżeli stronie przysługuje inna droga, np. proces o świadczenie, o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego. Jednakże tą inną drogą w przypadku twierdzeń, że struktura udziałowców (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) w S. jest inna niż wpisana do rejestru przedsiębiorców, nie może być postępowanie z art. 12 ust. 3 ustawy o KRS z przyczyn szeroko – przy pomocy judykatów SN – wyżej opisanych. Sąd pierwszej instancji słusznie nie rozpoznał zarzutów podniesionych przez (...) spółkę z o.o. i A. R. w skardze na orzeczenie referendarza sądowego z dnia 4 sierpnia 2017 r. dotyczących naruszenia art. 23 ust. 1 ustawy o KRS, gdyż dane znajdujące się w rejestrze, kwestionowane przez ww. wnioskodawców, nie były danymi niedopuszczalnymi ze względu na obowiązujące przepisy prawa.

Przechodząc do ostatniego z zarzutów apelacji Sąd drugiej instancji wskazuje, że wydaje się on być adresowany nie do zaskarżonego Sądu Rejonowego tylko do orzeczenia referendarza sądowego z dnia 4 sierpnia 2017 r., co już samo w sobie czyni ten zarzut bezzasadnym. Niezależnie od tego należy zauważyć, że zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o KRS sąd rejestrowy bada, czy dołączone do wniosku dokumenty są zgodne pod względem formy i treści z przepisami prawa. Natomiast ust. 2 stanowi, że sąd rejestrowy bada, czy dane wskazane we wniosku o wpis do rejestru w zakresie określonym w art. 35 pkt 1 i 2 oraz art. 38 pkt 1 lit. h) ustawy o KRS są prawdziwe. W pozostałym zakresie sąd rejestrowy bada, czy zgłoszone dane są zgodne z rzeczywistym stanem, jeżeli ma w tym względzie uzasadnione wątpliwości. Przepisy te wprowadzają zasadę, zgodnie z którą postępowanie rejestrowe prowadzi się w oparciu o przedkładane dokumenty, które stanowią podstawę wpisu do rejestru.

W postępowanie zakończone postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 29 grudnia 2015 r. wpisy zostały dokonane zgodnie z wnioskiem (...) spółki z o.o. w likwidacji w S., reprezentowanej przez likwidatora, na podstawie złożonej przez wnioskodawcę nowej listy wspólników odpowiadającej wymogom art. 188 § 3 k.s.h. oraz znajdujących się w aktach ww. sprawy i aktach rejestrowych spółki dokumentów dotyczących zbycia udziałów w spółce. Natomiast aktualnie uczestnicy postępowania (...) spółka z o.o. w S. i A. R. powołują się na nowe okoliczności i dokumenty, którymi sąd rejestrowy nie dysponował w chwili dokonywania zmiany wpisu w rejestrze. Jednakże skomplikowany charakter sytuacji, w której jest (...) spółka z o.o. w likwidacji, w szczególności kwestia skuteczności oświadczenia z 25 marca 2015 r. o wykonaniu prawa pierwokupu udziałów w spółce, przekracza kognicję sądu rejestrowego. Tym bardziej nie mieści się to w ramach postępowania z art. 12 ust. 3 ustawy o KRS, w którego trybie nie mogą być dokonane zmiany w rejestrze przedsiębiorców, których domagają się skarżący.

Mając na uwadze całokształt poczynionych rozważań Sąd Okręgowy uznał apelację za niezasadną, co skutkowało jej oddaleniem na podstawie przepisu art. 385 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

SSO N. G. SSO A. W. SSO P. S.